

PAPER DETAILS

TITLE: Ebelik Öğrencilerinin Dogum Inançlari ile Dogum Tutumlarına Iliskin Görüşleri

AUTHORS: Ayse Çuvadar, Sibel Yüçetürk

PAGES: 81-88

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3773916>

Ebelik Öğrencilerinin Doğum İnançları ile Doğum Tutumlarına İlişkin Görüşleri

Ayşe ÇUVADAR ¹, Sibel YÜCETÜRK ²

ÖZ

Amaç: Bu çalışma, ebelik öğrencilerinin doğum sürecine dair tutumlarını ve inançlarını belirlemek amacıyla planlanmıştır. **Gereç ve Yöntemler:** Bu çalışma, tanımlayıcı, kesitsel ve korelasyonel bir araştırmadır. Türkiye'nin Karadeniz Bölgesinde bulunan iki üniversitede öğrenim gören 500 ebelik öğrencisi çalışmaya dahil edilmiştir. Araştırmanın verileri, 01.10.2023-01.01.2024 tarihleri arasında "Kişisel Bilgi Formu", "Doğum İnançları Ölçeği" ve "Doğum Tutum Ölçeği" kullanılarak toplanmıştır. İstatistiksel analizler, SPSS 27.0 paket programı kullanılarak yapıldı. Ortalamaların karşılaştırılmasında normal dağılımlar için t-testi ve ANOVA, normal olmayan dağılımlar için Mann-Whitney-U ve Kruskal Wallis testleri kullanıldı. P değeri <0,05 ise istatistiksel olarak anlamlı kabul edildi.

Bulgular: Öğrencilerin Doğum Tutum Ölçeği toplam puan ortalamasının $38,64 \pm 6,97$ olduğu belirlendi. Öğrencilerin Doğum İnançları Ölçeği "Tıbbi Süreç İnancı" alt boyutu toplam puan ortalamasının $18,56 \pm 3,97$, "Doğal Süreç İnancı" alt boyutu toplam puan ortalamasının $20,08 \pm 4,35$ ve ölçek toplam puan ortalamasının $36,25 \pm 9,94$ olduğu bulundu. Ayrıca, dördüncü sınıfta öğrenim gören öğrencilerin diğer öğrencilere göre Doğum İnançları Ölçeği puan ortalamalarının ($p=0,045$), bekar olan öğrencilerin ($p=0,045$) ve yurttan kalan öğrencilerin Doğum Tutum Ölçeği puan ortalamalarının ($p=0,001$) daha yüksek olduğu görüldü.

Sonuç: Genel olarak öğrencilerin yüksek doğum tutumu puanlarına sahip olduğu ve korku düzeylerinin yüksek olduğu belirlendi. Ayrıca, öğrencilerin eğitim düzeyi, aile tipi, ikamet durumu ve bölümü isteyerek seçme durumlarının doğum inançları ve tutumları üzerinde etkili olduğu görüldü. Ebelik öğrencilerinin doğum inançları üzerindeki etkilerin daha derinlemesine anlaşılabilmesi için, eğitim sürecinde maruz kaldıkları doğumla ilgili içerik, klinik uygulamalar ve staj deneyimleri gibi faktörlerin, doğum inançlarına ve tutumlarına nasıl yansıdığını belirlemek amacıyla ileriye dönük araştırmaların yapılmasını önermekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Ebe; öğrenci; inanç; tutum.

Midwifery Students' Beliefs about Birth and Their Opinions on Birth Attitudes

ABSTRACT

Aim: This study was planned to determine the attitudes and beliefs of midwifery students about the birth process.

Material and Methods: This study is a descriptive, cross-sectional, and correlational research 500 midwifery students studying at two universities in the Black Sea Region of Turkey were included in the study. Research data were collected using the "Personal Information Form", "Birth Beliefs Scale" and "Birth Attitude Scale". Statistical analyzes were performed using the SPSS 27.0 package program. To compare the means, t-test and ANOVA were used for normal distributions, and Mann-Whitney-U and Kruskal Wallis tests were used for non-normal distributions. A P value of <0.05 was considered statistically significant.

Results: It was determined that the students' total score average of the Birth Attitude Scale was 38.64 ± 6.97 . Students' Birth Beliefs Scale "Medical Process Belief" sub-dimension total score average is 18.56 ± 3.97 , "Natural Process Belief" sub-dimension total score average is 20.08 ± 4.35 , and the scale total score average is 36.25 ± 9.94 . It was found to be 94. Additionally, it was observed that fourth-grade students had higher average scores on the Birth Beliefs Scale compared to other students ($p=0.045$). Moreover, unmarried students ($p=0.045$) and students residing in dormitories had higher average scores ($p=0,001$) on the Birth Attitude Scale.

Conclusion: Students had high birth attitude scores and fear levels. Education level, family type, residence, and willingly choosing the department influenced their birth beliefs and attitudes. Future research should examine how childbirth-related content, clinical practices, and internships affect midwifery students' beliefs and attitudes towards childbirth.

Keywords: Midwife; student; beliefs; attitude.

1 Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü Karabük, Türkiye
2 Sinop Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü Sinop, Türkiye

Sorumlu Yazar / Corresponding Author Sibel YÜCETÜRK, e-mail: syuceturk@sinop.edu.tr,
Gelis Tarihi / Received: 05.03.2024. Kabul Tarihi / Accepted: 26.11.2024

GİRİŞ

Doğumun nerede ve nasıl gerçekleşmesi gerektiği konusunda toplumda giderek artan bir ilgi söz konusudur. Bu konular daha önce doğum öncesi bakım ve doğum hizmetlerinin yapısını etkileyen profesyoneller, doğum uzmanları ve ebeler arasında tartışılan bir konu iken artık kadınların görüşleri ve kararları doğum şeklinde etkili olmaya başlamıştır (1, 2). Sağlık İstatistikleri Yıllığının 2022 yılı verilerine göre Türkiye’de sezaryen oranları %60,1’dir (3). Tıbbi olarak sezaryen gerekmeyen doğum oranlarındaki artışın kadınların kendi isteklerinden kaynaklandığı belirtilmektedir (1, 2). Kadınların isteğine bağlı sezaryen doğumların meydana gelmesindeki nedenler çok faktörlü ve karmaşıktır. Doğum korkusu, ağrı, öz-yeterlilik, medya ve sosyal çevre, sosyal normlar, kültürel faktörler, önceki deneyimler, sağlık uzmanları ve ebeler ile yaşanan olumsuz iletişim, sağlık profesyonellerinin tutumları gibi faktörler isteğe bağlı sezaryen oranlarında artışa yol açabilmektedir (2, 4). Bunların yanı sıra kadınların doğum deneyimi olmadan da doğumla ilgili inançları olabilir (5).

Tanım olarak doğum inancı kavramı, doğum sürecinin fiziksel doğası ve doğuma ilişkin görüşleri olarak açıklanabilir (6). Doğumla ilgili inançlar, doğumla ilgili seçenekleri ve doğum tercihlerini belirlemede etkilidir (6, 7). Tıbbi doğum inancına göre doğum tehlikeli ve riskli bir eylemdir (8-11). Doğumun doğal bir süreç olduğunu kabul eden inanca göre ise doğum normal, güvenli bir süreç olduğu gibi kadının anatomik yapısı ve vücudu bu eyleme göre tasarlanmıştır. Kadınlar vücutlarının bunu yapabilme yeteneğine güvenmelidir (8, 10, 11).

Türkiye’de kadınların doğum inançlarını etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapılan çalışmalarda yaş, sosyodemografik faktörler, kişilik özellikleri gebelikte problem yaşama ve doğum şekli tercihi gibi parametrelerin kadınların doğum inançlarını etkilediği saptanmıştır (11, 12). Ayrıca sağlık ile ilgili bir meslekte çalışıyor olmanın doğum inancını etkilediği de belirtilmiştir (13). İnançlar tutumları, tutumlar da davranışları meydana getirmektedir. Bu nedenle bireylerde davranış değişikliğini meydana getirebilmek için kişilerin inançlarının ve etkileyen faktörlerin belirlenip düzeltilmesi gerekmektedir (2).

Uluslararası Ebeler Konfederasyonu (ICM), ebeleri güvenilir ve sorumlu profesyoneller olarak görür. Gebelik, doğum ve doğum sonrası dönemde kadınlara bakım sağlarlar. Gereken danışmanlığı sunar, doğumları gerçekleştirir, yeni doğanlara bakım sağlar ve kadınlarla yaşamları boyunca iş birliği yaparlar (14). Türkiye’de sağlık bakanlığı, sezaryen doğumların azaltılmasını hedefleyen bir politika benimsemektedir. Ancak, bu politika ebeler mesleğinin önemini vurgulamamaktadır (15). Gebe kadınların doğum tercihlerini etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapılan bir çalışmada, ebelerin vajinal doğum konusunda yetkin oldukları, hekimler ile ebeler arasında iş birliğinin olması halinde sezaryen oranının azaldığı belirtilmiştir (16). Doğum öncesinde ve doğum eylemi sırasında aktif rol oynayan ebelerin doğum şekline ilişkin görüşleri ve tutumları son derece önemlidir. Ebelerin doğum olayına bakış açısı ve gebelere olan yaklaşımı kadınların doğum algılarında rol oynamaktadır. Doğumu yaptıran sağlık personeli kendi doğum tercihlerini ve görüşlerini gebelere

yansıtılabilmektedir (17). Gelecekte profesyonel olarak ebeler mesleğinin mensubu olacak ebeler öğrencilerinin doğum öncesi ve diğer süreçlerde doğru karar verebilmeleri ve bilinçli yaklaşabilmeleri için doğum inançlarının ve doğum inançlarını etkileyen faktörlerin bilinmesi gerekmektedir. Bu nedenle bu çalışmada, ebeler öğrencilerinin doğuma karşı inanç ve tutumlarını inceleyerek literatüre katkıda bulunmayı amaçladık.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

Araştırmanın Tipi

Bu araştırma, tanımlayıcı, kesitsel ve korelasyonel bir araştırmadır.

Araştırmanın Soruları

1. Öğrencilerin doğum inançları ile doğum tutumları arasında bir ilişki var mı?
2. Öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri doğum inançlarını etkiler mi?
3. Öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri doğum tutumlarını etkiler mi?

Araştırmanın Yeri ve Zamanı

Araştırmanın verileri, 01.10.2023- 01.01.2024 tarihleri arasında Türkiye’nin Karadeniz Bölgesinde bulunan iki üniversitede öğrenim gören ebeler öğrencileri ile yüz yüze toplanmıştır. Anketlerin doldurulması bir öğrenci için yaklaşık 15 dakika sürmüştür.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, yazarların görev yaptıkları kurumlar olması nedeniyle Karadeniz Bölgesinde yer alan 2 üniversitenin ebeler bölümünde eğitim gören eğitim gören 1.,2.,3.,4. sınıf ebeler öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemine belirlenmesinde iki yönlü hipotez kurulmuş ve örneklem sayısı G*Power 3.1.9.7 programı kullanılarak hesaplanmıştır (18). Hesaplama korelasyon katsayısı dikkate alınarak hesaplama yapılmıştır. Yapılan hesaplamada 0.30 etki büyüklüğü ($d = 0.30$), %5 hata payı ($\alpha = 0.05$) ve %95 güç ($1-\beta = 0.95$) öngörülerek araştırmaya en az 138 ebeler öğrencisinin alınması gerektiği bulunmuştur. Literatürde küçük çalışma evrenlerinde gerekenden daha büyük bir örneklem seçilmesi, evreni temsil yeteneğini artıracak, dolayısıyla da daha güvenilir ve geçerli bulguları elde edilmesini sağlayacağı belirtilmektedir (19). Bu çerçevede araştırmanın örneklemine 500 öğrenci dahil edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri, araştırmacılar tarafından literatür bilgilerine dayanarak geliştirilmiş olan “Kişisel Bilgi Formu”, “Doğum İnançları Ölçeği” ve “Doğum Tutum Ölçeği” kullanılarak toplanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Öğrencilerin sosyodemografik özelliklerini belirlemek için hazırlanan formda, öğrencilerin yaşı, üniversitesi, medeni hali, ekonomik durumu, sınıfı ve ikamet durumu gibi faktörlerin sorgulandığı 9 adet soru bulunmaktadır.

Doğum İnançları Ölçeği (DİÖ): Heidi Preis ve Yael Benyamini (2) tarafından geliştirilmiş olan ölçeğin Türkçe geçerlik güvenirliği Ahsun ve Ertem tarafından (2018) (20) yapılmıştır. DİÖ kadınların doğum hakkındaki temel inançlarını değerlendirmektedir.

Ölçek doğumun doğal süreç ve tıbbi bir süreç olarak değerlendirildiği iki alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin 3,5,7,8,11. maddeleri doğumun doğal süreç olduğuna

ilişkin iken 1,2,4,6,9,10. maddeleri ise tıbbi bir süreç olduğuna ilişkindir. Ölçek toplam 11 maddeden oluşmaktadır. Alt boyutlardan alınacak puan değerleri farklıdır. Doğal süreç inancı için en düşük puan 5, en yüksek 25 puan alınabilirken tıbbi süreç inancı için en düşük 6, en yüksek 30 puan alınmaktadır. Değerlendirmede aritmetik ortalama hesaplanır bunun için her alt boyuttaki maddelerin toplam puanı, ilgili alt boyuta ait madde sayısına bölünür. Aritmetik ortalama sonucu bulunan rakamsal değeri daha fazla olan grup kadının doğum inancını ifade eder. Ölçek likert tipindedir ve her bir madde için 1-5 arasında değişen puanlama yapılmaktadır. “Kesinlikle Katılmıyorum” seçeneği 1 puan alırken “Kesinlikle katılıyorum” seçeneği 5 puan almaktadır. Ölçeğin Cronbach’s alfa iç tutarlılık katsayıları “Doğum doğal bir olaydır” alt boyutu 0,89, “Doğum tıbbi bir olaydır” alt boyutu için ise 0,86 olarak belirlenmiştir (15). Bu çalışmada Cronbach’s alfa güvenilirlik katsayısı doğal süreç inancı alt boyutu için 0,88, tıbbi süreç inancı alt boyutu için 0,66, tüm ölçek için 0,81 olarak bulunmuştur.

Doğum Tutum Ölçeği (DTÖ): Lowe tarafından geliştirilen ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirliği Dönmez ve arkadaşları tarafından yapılmıştır (21,22). Dörtlü likert tipi olan ölçek toplam 16 maddeden oluşmaktadır.

Ölçekte “Hiç kaygı yok; korkunun hiç olmaması” ifadesi için 1, “Düşük kaygı; korku denecek kadar yeterli değil” ifadesi için 2, “Orta kaygı; size sıkıntı veren, ama iyi olma hissinizi etkileyecek kadar olan” ifadesi için 3, “Yüksek kaygı; size çok endişe veren ve iyi olma hissinizi etkileyen” ifadesi için ise 4 seçeneği işaretlenir. Öçekten alınabilecek en düşük puan 16 iken en yüksek puan 64 tür. Alınan toplam puan değerinin artması bireyin doğum korkusunun şiddetinin arttığını ifade etmektedir. Ölçeğin Cronbach’s alfa güvenilirlik katsayısı 0,82 olarak bulunmuştur (17). Bu çalışmada Cronbach’s alfa güvenilirlik katsayısı 0,91 olarak bulunmuştur.

Araştırma için bir üniversitenin Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulundan gerekli izinler alınmıştır (29.09.2023 tarihli 2023-803 karar sayılı). Çalışmada kullanılan Doğum İnançları ve Doğum Tutum Ölçeklerinin kullanım izinleri ilgili yazarlardan alınmıştır. Araştırmaya başlamadan önce öğrenci ebelere araştırmanın amacına ve verilen bilgilerin nasıl kullanılacağına ilişkin bilgi verildikten sonra sözlü onam alınmış ve gönüllü katılım formu imzalatılmıştır. Araştırma Helsinki Deklarasyonu Prensiplerine uygun olarak yapılmıştır.

İstatistiksel Analiz

İstatistiksel analizler, SPSS 27.0 paket programı kullanılarak yapıldı. Çalışmadan elde edilen sayısal veriler ortalama $\pm$ standart sapma; kategorik veriler % dağılım biçiminde özetlendi. Araştırmada sayısal verilerin normal dağılım gösterip göstermediği Kolmogorov-Smirnov testi ile değerlendirildi. Normal dağılım gösteren verilerde iki kategoriden oluşan değişkenlerin karşılaştırılmasında Student t testi, üç ya da daha fazla kategoriden oluşan değişkenlerin karşılaştırılmasında tek yönlü ANOVA testi ve farklılığa neden çıkan grubun tespitinde Bonferroni testi kullanıldı. Normal dağılım göstermeyen verilerde iki kategoriden oluşan değişkenlerin karşılaştırılmasında MannWhitney U testi, üç ya da daha fazla kategoriden oluşan değişkenlerin karşılaştırılmasında Kruskal-Wallis

testi ve farklılığa neden çıkan grubun tespitinde Dunn test kullanıldı. Değişkenler arası ilişkilerin değerlendirilmesinde ise Pearson Korelasyon Analizi ve Spearman Korelasyon Analizi kullanıldı. İstatistiksel anlamlılık sınır değeri $p<0,05$ olarak kabul edildi.

BULGULAR

Öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine göre dağılımları incelendiğinde, yaş ortalamasının $20,64\pm 2,04$ yıl olduğu, %97,6’sının (498) bekar, %34,6’sının (173) ikinci sınıfta olduğu, %65’inin (325) gelirinin giderine denk olduğu, %73,8’inin (369) çekirdek aile yapısında olduğu, %70,4’ünün (352) öğrenci yurdunda kaldığı ve %77’sinin (385) bu bölüme isteyerek geldikleri görüldü (Tablo 1).

Tablo 1. Öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri (n=500)

Değişkenler	Ort $\pm$ SS (min-maks)	Değişkenler	n (%)
Yaş	20,64 $\pm$ 2,04 (17-34)	Medeni Durum	
		Evli	12 (2,4)
		Bekar	488 (97,6)
Gelir Durumu	n (%)	Sınıf Düzeyi	n (%)
Gelir giderden az	125 (25,0)	Birinci sınıf	124 (24,8)
Gelir giderine denk		İkinci sınıf	173 (34,6)
Gelir giderden fazla	325 (65,0)	Üçüncü sınıf	120 (24,0)
	50 (10,0)	Dördüncü sınıf	83 (16,6)
Aile Tipi	n (%)	Yaşamın çoğunluğunu geçirdiği yer	n (%)
Geniş	131 (26,2)	Kent	416 (83,2)
Çekirdek	369 (73,8)	İlçe	25 (5,0)
		Köy	59 (11,8)
İkamet Durumu	n (%)	Bölümü isteyerek seçme	n (%)
Aile Yanı	65 (13,0)	Evet	385 (77,0)
Yurt	352 (70,4)	Hayır	115 (23,0)
Öğrenci evi	48 (9,6)		
Apart	35 (7,0)		

Ort: Ortalama; SS: Standart Sapma, min: Minimum, maks: Maksimum

Çalışmada yer alan öğrencilerin Doğum Tutum Ölçeği toplam puan ortalamasının $38,64\pm 6,97$ olduğu belirlendi. Öğrencilerin Doğum İnançları Ölçeği “Tıbbi Süreç İnancı” alt boyutu toplam puan ortalamasının $18,56\pm 3,97$, “Doğal Süreç İnancı” alt boyutu toplam puan ortalamasının $20,08\pm 4,35$ ve ölçek toplam puan ortalamasının $36,25\pm 9,94$ olduğu bulundu (Tablo 2).

Öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri ile Doğum Tutum Ölçeği, Doğum İnançları Ölçeği ve Alt Boyutlarına ait toplam puan ortalamalarının karşılaştırılması Tablo 3’te sunuldu.

Öğrencilerin yaş, gelir durumu, sınıf düzeyi, aile tipi, ikamet durumu ve bölümü isteyerek seçme değişkenlerinin kategorileri arasında Doğum Tutum Ölçeği toplam puan ortalamaları bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadı ($p=0,125$, $p=0,901$, $p=0,200$, $p=0,127$, $p=0,217$). Öğrencilerin medeni durumları bakımından Doğum Tutum Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulundu ($Z=-2,008$, $p=0,045$).

Tablo 2. Öğrencilerin Doğum Tutumu Ölçeği ile Doğum İnançları Ölçeği ve alt boyutlarının toplam puan ortalamaları

Ölçekler		Ölçeklerden Alınan Min. Puan	Ölçeklerden Alınan Maks. Puan	Ort ± SS
Doğum Tutum Ölçeği		11,00	55,00	38,64±6,97
DiÖ	Tıbbi Süreç İnanıcı Alt Boyutu	6,00	30,00	18,56±3,97
	Doğal Süreç İnanıcı Alt Boyutu	5,00	25,00	20,08±4,35
	Ölçek Toplam	16,00	64,00	36,25±9,94

DiÖ: Doğum İnançları Ölçeği; Ort: Ortalama; SS: Standart Sapma; Min:Minimum; Maks:Maksimum

Tablo 3. Öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerinin Doğum Tutumu Ölçeği ile Doğum İnançları Ölçeği ve alt boyutları üzerine etkisi

Değişkenler	Doğum Tutum Ölçeği r/ Ort±SS	Doğum İnançları Ölçeği r/ Ort±SS	Tıbbi Süreç İnanıcı r/ Ort±SS	Doğal Süreç İnanıcı r/ Ort±SS
Yaş	$r_s=-0,69$ $p=0,125$	$r=0,008$ $p=0,854$	$r_s=-0,140$ $p=0,002$	$r_s=-0,024$ $p=0,592$
Medeni Durum				
Evli	33,91±9,40	33,58±9,80	20,05±4,58	17,75±5,46
Bekar	38,76±6,87	36,31±9,85	20,19±3,46	20,14±4,31
Test Değeri	$Z=-2,008$ $p=0,045$	$t=-0,941$ $p=0,347$	$Z=-1,896$ $p=0,058$	$Z=-1,566$ $p=0,117$
Gelir Durumu				
Gelir giderden az	38,69±7,67	37,31±10,42	18,87±4,38	19,82±4,74
Gelir gidere denk	38,71±6,58	35,88±9,78	18,43±3,83	20,28±4,16
Gelir giderden fazla	38,08±7,65	36,00±9,79	18,60±3,80	19,48±4,55
Test Değeri	$X^2=0,209$ $p=0,901$	$F=0,946$ $p=0,389$	$X^2=1,232$ $p=0,540$	$X^2=1,772$ $p=0,412$
Sınıf Düzeyi				
Birinci sınıf ¹	38,62±5,85	34,22±10,39	19,19±3,50	19,42±3,69
İkinci sınıf ²	39,12±7,26	36,97±9,38	19,34±3,90	19,78±4,33
Üçüncü sınıf ³	38,00±7,86	36,25±9,35	17,66±4,15	20,33±4,91
Dördüncü sınıf ⁴	38,62±6,56	37,77±10,88	17,28±3,98	21,33±4,23
Test Değeri	$X^2=4,637$ $p=0,200$	$F=2,694$ $p=0,045$ $4>1$	$X^2=31,784$ $p<0,001$ $1>3,4, 2>3,4$	$X^2=26,686$ $p<0,001$ $3>1, 4>1,2$
Aile Tipi				
Geniş	39,05±6,30	36,18±9,59	18,54±3,75	20,50±3,94
Çekirdek	37,51±8,50	36,43±10,91	18,61±4,54	18,89±5,16
Test Değeri	$Z=-1,234$ $p=0,127$	$t=0,228$ $p=0,820$	$Z=-0,954$ $p=0,340$	$Z=-3,122$ $p=0,002$
İkamet Durumu				
Aile Yanı ¹	37,87±5,82	37,16±9,25	17,83±3,56	20,04±3,69
Yurt ²	39,53±5,94	36,52±9,88	18,72±3,64	20,81±3,77
Öğrenci evi ³	36,18±9,60	34,64±10,16	18,45±5,04	17,72±5,45
Apart ⁴	34,51±11,04	34,02±11,34	18,42±5,83	16,08±5,86
Test Değeri	$X^2= 16,675$ $p=0,001$ $2>1,4$	$F=1,275$ $p=0,282$	$X^2=4,760$ $p=0,190$	$X^2=38,667$ $p<0,001$ $1>4, 2>3,4$
Bölümü isteyerek seçme durumu				
Evet	38,67±7,46	35,71±10,04	18,61±4,18	20,05±4,58
Hayır	38,56±5,02	38,06±9,41	18,37±3,16	20,19±3,46
Test Değeri	$Z=-1,234$ $p=0,217$	$t=-2,240$ $p=0,026$	$Z=-1,169$ $p=0,242$	$Z=-3,122$ $p=0,002$

X^2 : Kruskal Wallis Testi; r_s : Spearman Korelasyon Analizi; r_p : Pearson Korelasyon Analizi

Z: Mann Whitney U Testi; F: Tek yönlü ANOVA; t= Student T testi

Bekar olan öğrencilerin doğum tutum ölçeği puan ortalamaları evli olan öğrencilerden daha yüksekti. Ayrıca yurttan kalan öğrencilerin doğum tutum ölçeği puan ortalamaları aile yanı ya da apartta kalan öğrencilerden daha yüksekti ve fark istatistiksel olarak anlamlıydı ($X^2=16,675$, $p=0,001$).

Öğrencilerin yaş, medeni durum, gelir durumu, aile tipi ve ikamet durumları değişkenlerinin kategorileri arasında Doğum İnançları Ölçeği toplam puan ortalaması bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadı ($p=0,854$, $p=0,347$, $p=0,389$, $p=0,820$, $p=0,282$).

Öğrencilerin sınıf düzeyleri bakımından Doğum İnançları Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu belirlendi ($F=2,694$, $p=0,045$). Dördüncü sınıfta öğrenim gören öğrencilerin birinci sınıfta öğrenim gören öğrencilere göre doğum inançları puan ortalamaları daha yüksek bulundu. Ayrıca bölümü isteyerek seçen öğrencilerin bölümü isteyerek seçmeyen öğrencilere göre doğum inançları ölçeği puan ortalamaları daha düşüktü ve aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıydı ($t=2,240$, $p=0,026$).

Öğrencilerin yaş, medeni durum, gelir durumu, aile tipi, ikamet durumları ve bölümü isteyerek seçme değişkenlerinin kategorileri arasında Tıbbi Süreç İnanıcı alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadı ($p=0,058$, $p=0,540$, $p=0,340$, $p=0,190$, $p=0,242$).

Öğrencilerin yaşları ile Tıbbi Süreç İnanıcı alt boyutu arasında negatif yönde çok zayıf düzeyde doğrusal ilişki olduğu saptandı ($r_s=-0,140$, $p<0,002$).

Öğrencilerin sınıf düzeyi bakımından Tıbbi Süreç İnanıcı alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu belirlendi ($X^2=31,784$, $p<0,001$). Farkın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek için yapılan ileri analiz sonucunda, birinci ve ikinci sınıf düzeyinde öğrenim görenlerin, üçüncü ve dördüncü sınıf düzeyinde öğrenim görenlerden daha yüksek puan ortalamalarına sahip oldukları bulundu.

Öğrencilerin yaş, medeni durum ve gelir durumu değişkenlerinin kategorileri arasında Doğal Süreç İnanıcı alt boyutu toplam puan ortalaması bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadı ($p=0,592$, $p=0,117$, $p=0,412$).

Öğrencilerin sınıf düzeyi bakımından Doğal Süreç İnanıcı alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu belirlendi ($X^2=26,686$, $p<0,001$). Farkın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek için yapılan ileri analiz sonucunda, birinci ve ikinci sınıf düzeyinde öğrenim görenlerin, dördüncü sınıf düzeyinde öğrenim görenlerden daha düşük puan ortalamalarına sahip oldukları ve birinci sınıf düzeyinde

öğrenim görenlerin üçüncü sınıf düzeyinde öğrenim görenlerden daha düşük puan ortalamalarına sahip oldukları bulundu.

Öğrencilerin aile tipi bakımından Doğal Süreç İnanıcı alt boyutu toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu belirlendi ($Z=-3,122$, $p=0,002$). Geniş aile tipine sahip olanların puan ortalamaları çekirdek aile tipine sahip olanlardan daha yüksekti.

Öğrencilerin bölümü seçme bakımından Doğal Süreç İnanıcı alt boyutu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu belirlendi ($Z=-3,122$, $p=0,002$). Bölümü isteyerek seçen öğrencilerin puan ortalamaları isteyerek seçmeyen öğrencilere göre daha düşük bulundu.

Öğrencilerin ikamet durumları bakımından Doğal Süreç İnanıcı alt boyutu toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu belirlendi ($X^2=38,667$, $p<0,001$). Farkın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek için yapılan ileri analiz sonucunda, aile yanında ve yurttan kalan öğrencilerin apartta kalan öğrencilerden daha yüksek puan ortalamalarına sahip oldukları ve yurttan kalan öğrencilerin öğrenci evinde kalanlardan daha yüksek puan ortalamalarına sahip oldukları bulundu. Öğrencilerin Doğum Tutumu Ölçeği, Doğum İnançları Ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki ilişki Spearman's korelasyon analizi ile incelenmiştir. Analiz sonucunda, Doğum Tutumu Ölçeği ile Doğum İnançları Ölçeği arasında pozitif yönde zayıf düzeyde doğrusal ilişki olduğu belirlendi ($r_s=0,179$, $p<0,001$).

Öğrencilerin Doğum Tutumu Ölçeği ile Tıbbi Süreç İnanıcı Alt Boyutu arasında pozitif yönde güçlü düzeyde doğrusal ilişki olduğu saptandı ($r_s=0,751$, $p<0,001$). Doğum Tutumu Ölçeği ile Doğal Süreç İnanıcı Alt Boyutu arasında pozitif yönde orta düzeyde istatistiksel olarak anlamlı doğrusal ilişki olduğu görüldü ($r_s=0,635$, $p<0,001$).

Öğrencilerin Doğum İnançları Ölçeği ile Tıbbi Süreç İnanıcı Alt Boyutu arasında pozitif yönde düşük düzeyde doğrusal ilişki olduğu görüldü ($r_s=0,244$, $p<0,001$).

Tablo 4. Öğrencilerin Doğum Tutumu Ölçeği ile Doğum İnançları Ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki ilişki

Ölçekler	1	2	3	4
1. Doğum Tutumu Ölçeği	1			
2. Doğum İnançları Ölçeği	0,179** $p<0,001$	1		
3. Tıbbi Süreç İnanıcı Alt Boyutu	0,751** $p<0,001$	0,244** $p<0,001$	1	
4. Doğal Süreç İnanıcı Alt Boyutu	0,635** $p<0,001$	0,034 $p=0,445$	0,056 $p=0,209$	1

**0,001 düzeyinde anlamlı, Spearman's korelasyon analizi kullanılmıştır

TARTIŞMA

Tutum ve inançlar bireylerin davranışlarını şekillendiren faktörler olarak bilinir (20). Davranış değişikliği, bireyin içsel dünyasındaki inançların dönüşümüyle başlar. Tutumlar, bu inançların dışa vurumu olarak ortaya çıkar ve nihayetinde davranışları belirler. Bu bağlamda, bireyin içsel inançlarını analiz edip, olumlu bir yönde değiştirmek, istenilen davranış değişikliğini destekleyebilir (2). Doğumun doğal ve güvenli ya da tıbbi ve riskli bir süreç

olduğuna ilişkin temel inançlar, doğum yapılacağı yere ve yöntemine ilişkin kararların verilmesini sağlayan en temel unsurlardandır (2). Bireylerin doğum inançlarını, doğumu tıbbi bir süreç ya da doğal bir süreç olarak algılamasını etkileyen birçok faktör olduğu düşünülmektedir. Eğitim düzeyi bu inançları etkileyen önemli faktörlerden biridir (6). Ebelik öğrencilerinin doğum inançları ile doğum tercihlerine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla

yaptığımız bu çalışmada öğrencilerin, DİÖ ve Tıbbi Süreç Alt Boyutu ile DTÖ arasında düşük düzeyde pozitif yönde doğrusal bir ilişki olduğu bulundu. Ayrıca öğrencilerin genel olarak yüksek doğum tutum ölçeği puan ortalamalarına (38,64±6,97) sahip oldukları ve korku düzeylerinin yüksek olduğu görüldü. Güncel olan bu çalışmada, öğrencilerin yaş değişkeni bakımından DİÖ ve DTÖ toplam puan ortalamaları ile arasında bir ilişki olmadığı görüldü. Ancak, DİÖ Tıbbi Süreç İnancı alt boyutu arasında negatif yönde çok zayıf düzeyde doğrusal ilişki olduğu saptandı. Birçok çalışmada yaştan doğum inançlarını etkileyen bir faktör olduğu belirtilmektedir (11,12).

Araştırmanın yapıldığı bölgede veya toplulukta yaştan doğum inançları üzerindeki etkisinin diğer faktörlere göre daha az belirleyici olabileceği ve örneklem grubunun ebelik öğrencilerinden oluşması sonuçların, literatürden farklı çıkmasına neden olabileceği düşünülmektedir.

Bu çalışmada, gelir durumu değişkeni bakımından DTÖ, DİÖ ve alt boyutlarının puan ortalamaları arasında anlamlı bir ilişki bulunmadı. Toprak ve Turan (23) yaptıkları çalışma bulgularında öğrencilerin ekonomik durumlarının doğum inançlarını etkilemediğini bildirmiştir. Mevcut çalışmadan farklı olarak yapılan çalışmalarda gelir durumu ile kadınların doğum tercihleri arasında anlamlı ilişki bulunduğu gelir durumu düşük olan kadınların normal doğumu, yüksek gelir elde edenlerin ise sezaryen doğumu tercih ettiği belirtilmiştir (24,25).

Öğrencilerin medeni durum değişkeni bakımından DİÖ ve alt boyutları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmazken, DTÖ puan ortalamaları ile aralarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu görüldü. Hemşirelik öğrencileri ile yapılmış başka bir çalışmada medeni durumun doğuma yönelik inançları etkilemediği görülmüştür (23). Bu durumun temelinde, evli olanların genellikle doğuma yönelik bir deneyim yaşamış olmaları yer alırken, bekarların belirsizliğe bağlı korkularının daha fazla olma eğiliminde olmasının mümkün olabileceği düşünülmektedir.

Öğrencilerin sınıf düzeyi değişkeni bakımından DTÖ puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunamazken, DİÖ ve alt boyut puan ortalamaları ile arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu görüldü. Birinci ve ikinci sınıf düzeyine sahip öğrencilerin tıbbi süreç inancı alt boyutu puan ortalamaları daha yüksek bulunurken, üçüncü ve dördüncü sınıf düzeyine sahip öğrencilerin doğal süreç inancına yönelik puan ortalamaları daha yüksek bulundu. Preis ve Benyamini'nin İsrail kadınlarıyla yaptığı çalışmada eğitim düzeyi düşük kadınların doğumla ilgili tıbbi süreç alt ölçeğinden yüksek puan aldıkları bildirilmiştir (2). Eğitim programının ilk yıllarında genellikle temel bilgilerle başlanırken, ilerleyen yıllarda daha spesifik ve derinlemesine bilgilere geçilebilir. Bu durum, tıbbi süreç inancının ilk iki sınıfta daha öne çıkmasına neden olabilir. Ayrıca, üçüncü ve dördüncü sınıflardaki öğrenciler, genellikle daha fazla uygulama deneyimine sahip olabilirler. Bu deneyim, doğal süreçlere yönelik inançlarını oluşturmalarına ve daha karmaşık konularla başa çıkmalarına yardımcı olabilir. Ebelerin doğum inançlarını belirlemek amacıyla yapılan bir çalışmada yüksek lisans mezunu ebelerin, ön lisans ve lisans mezunu ebelere göre daha yüksek puan elde ettiği belirlenmiştir (26). Benzer olarak mevcut çalışma

sonuçları ebelik öğrencilerinin üçüncü sınıftan başlayarak mezun olana kadar doğum salonunda staj uygulamasına devam etmeleri ve yaşadıkları tecrübelerin bu durumu değiştirmiş olabileceği ile açıklanabilir.

Bu çalışmanın bir diğer bulgusu ise, öğrencilerin aile tipi değişkeni bakımından doğal süreç inancı puan ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmasıdır. Geniş aile yapısına sahip olan öğrencilerin doğal süreç inancına yönelik puan ortalamaları daha yüksektir. Toprak ve Turan yaptıkları çalışma bulgularında öğrencilerin sahip oldukları aile tipinin doğum inançlarını etkilemediğini bildirmiştir (23). Stoll ve arkadaşlarının (10) üniversite öğrencileri ile yaptıkları çalışmada, öğrencilerin doğum tercihlerini okulda öğrenilen bilgilerden ziyade arkadaşların ve ailelerin hikayelerinin ve deneyimlerinin etkilediğini bildirilmiştir. Geniş aile yapısına sahip olan öğrenciler, ailelerinden edindikleri olumlu doğum deneyimleri ile doğal doğumu tercih etmiş olabilirler.

Öğrencilerin ikamet durumları değişkeni bakımından DİÖ ve tıbbi süreç inancı alt boyutu puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunamazken, doğal süreç inancı alt boyutu puan ortalamaları ve DTÖ puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık bulundu. Öğrenci yurdunda kalan öğrencilerin aile yanında kalanlardan ve apartta kalan öğrencilerden daha fazla tutum puanı olduğu, yani yurttaki kalan öğrencilerin daha fazla korku düzeyine sahip oldukları görüldü. Ayrıca aile yanında kalan ve yurttaki kalan öğrencilerin diğer gruplara göre daha fazla doğal süreç inancı puan ortalamalarının olduğu görüldü. Tıbbi nedenler olmaksızın kadınların sezaryen doğumu tercih etmesinin veya istemesinin altında yatan ortak nedenlerin ilk sıralarında doğum eylemine hazır oluşluk, bilgi eksikliği, psikolojik destek yetersizliği ve doğum korkusu yer almaktadır (27,28). Yani doğuma yönelik korku artıkcı sezaryen oranı da artmaktadır; mevcut sonuçlar bu durum ile açıklanabilir.

Bu çalışmanın şaşırtıcı bulgularından biri ebelik bölümünü isteyerek seçen öğrencilerin DİÖ toplam puan ortalamalarının ve doğal inanç süreci alt boyut puan ortalamalarının, bölümü isteyerek seçmeyenlerden daha düşük olması ve aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmasıdır. Ebelik bölümü, doğal süreçlerle ilgili olarak özellikle stresli veya zorlu bir meslek olarak algılanabilir. Bu durum, öğrencilerin bu bölümü seçmeye karar verirken yaşadıkları endişe ve stresin, DİÖ puanlarını ve doğal inanç süreci alt boyut puanlarını etkilemesine neden olabilir.

Bu araştırmanın bazı önemli sınırlılıkları bulunmaktadır. İlk olarak bu çalışma yalnızca iki merkezde yürütülmüştür, bu nedenle genellemez. İkinci olarak alanda yapılmış ilk çalışma olması nedeniyle bulguların tartışılması sınırlı kalmıştır. Son olarak da verilerin öğrencilerin beyanları doğrultusunda elde edilmesidir.

SONUÇ

Çalışmamızın sonuçları göz önünde bulundurulduğunda doğum inançları ve tercihleri üzerinde birçok faktörün etkili olduğu görülmektedir. Bu nedenle, eğitim programlarının bu faktörleri dikkate alarak öğrencilere doğru bilgiyi ve destekleri sunmaları önemlidir. Özellikle ebelik gibi doğumla ilgili alanlarda eğitim veren programlar, öğrencilerin doğum tutumlarını olumlu yönde etkileyecek şekilde eğitim programlarını

düzenlemelidirler. Bu programlar, doğumla ilgili yanlış inançları düzeltmeye, korkuları azaltmaya ve doğuma daha pozitif bir yaklaşım geliştirmeye odaklanmalıdır. Ayrıca literatür incelendiğinde hemşirelik öğrencilerinin doğum inançlarına yönelik çalışma yapılmış olup ebelik öğrencilerinin doğum inançlarının değerlendirildiği çalışma bulunmamaktadır. Doğumda etkin olarak görev alacak olan ebelik öğrencilerinin doğuma yönelik inanç ve tutumlarını belirlemek çok önemlidir. Mevcut çalışma bu alanda yapılmış ilk çalışma olup, doğum inançları üzerindeki etkilerin daha detaylı bir şekilde anlaşılması için ileriye dönük daha fazla sayıda araştırmalara ihtiyaç vardır.

TEŞEKKÜR

Araştırmacılar çalışmaya katılarak destek veren tüm ebelik bölümü öğrencilerine teşekkür etmektedir.

Yazarların Katkıları: Fikir/Kavram: A.Ç., S.Y.; Tasarım: A.Ç., S.Y.; Veri Toplama ve/veya İşleme: A.Ç., S.Y.; Analiz ve/veya Yorum: A.Ç., S.Y.; Literatür Taraması: A.Ç., S.Y.; Makale Yazımı: A.Ç., S.Y.; Eleştirel İnceleme: A.Ç., S.Y.

KAYNAKLAR

- Ryding EL, Lukasse M, Kristjansdottir H, Steingrimsdottir T, Schei B, Group BS. Pregnant women's preference for cesarean section and subsequent mode of birth—a six-country cohort study. *Journal of Psychosomatic Obstetrics & Gynecology*. 2016; 37(3): 75-83.
- Preis H, Benyamini Y. The birth beliefs scale—a new measure to assess basic beliefs about birth. *Journal of Psychosomatic Obstetrics & Gynecology*. 2017; 38(1): 73-80.
- Bakanlığı S. Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2022 Haber Bülteni. TC Sağlık Bakanlığı Sağlık Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü. 2023.
- O'donovan C, O'donovan J. Why do women request an elective cesarean delivery for non-medical reasons? A systematic review of the qualitative literature. *Birth*. 2018; 45(2): 109-19.
- Samios C, Townsend M, Newton T. Self-compassion predicts less fear of childbirth in childless women: the mediating role of birth beliefs. *Psychology & Health*. 2021; 36(11): 1336-51.
- Preis H, Gozlan M, Dan U, Benyamini Y. A quantitative investigation into women's basic beliefs about birth and planned birth choices. *Midwifery*. 2018; 63: 46-51.
- Temizkan E, Mete S. Primipar Gebelerin Doğum Şekli Tercihlerini Etkileyen Etmenlerin Belirlenmesi: Eastern Mediterranean University (EMU)-Doğu Akdeniz Üniversitesi (DAÜ); 2018.
- Christiaens W, Verhaeghe M, Bracke P. Pain acceptance and personal control in pain relief in two maternity care models: a cross-national comparison of Belgium and the Netherlands. *BMC Health services research*. 2010; 10(1): 1-12.
- Wilson KL, Sirois FM. Birth attendant choice and satisfaction with antenatal care: the role of birth philosophy, relational style, and health self-efficacy. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*. 2010; 28(1): 69-83.
- Stoll KH, Hauck YL, Hall WA. Home or hospital? Midwife or physician? Preferences for maternity care provider and place of birth among Western Australian students. *Women and Birth*. 2016; 29(1): e33-e8.
- Alp Yılmaz F, Durgun Ozan Y. Women's birth beliefs and associated factors in an obstetrics clinic in the Southeastern Anatolian Region of Turkey. *Journal of Health Research*. 2020; 34(4): 345-51.
- Dinç B, Okyay EK. Kadınların doğum inançları ve etkileyen faktörler. *Anatolian Journal of Health Research*. 2021; 2(2): 57-63.
- Loke AY, Davies L, Li S-f. Factors influencing the decision that women make on their mode of delivery: the Health Belief Model. *BMC health services research*. 2015; 15: 1-12.
- International Confederation of Midwives (ICM). ICM international definition of the midwife. Available Forme. <http://internationalmidwives.org>. Students' fear of delivery process *Journal of Caring Sciences S*.
- Özcan NK, Boyacıoğlu NE, Güdücü N, Serhatlıoğlu SG, Yıldırım E, Koç M, et al. Turkish midwifery students' fear of delivery process. *Journal of Caring Sciences*. 2019; 8(3): 121.
- Bagheri A, Alavi NM, Abbaszadeh F. Iranian obstetricians' views about the factors that influence 29 pregnant women's choice of delivery method: A qualitative study. *Women and Birth*. 2013; 26(1): e45-e9.
- Doğaner G, Doğaner A, Duran Ö, Tuna M, Tezcan Ş, Turan G. Sağlık bilimlerinde okuyan öğrencilerin doğum şekli tercihlerine yönelik düşüncelerinin belirlenmesi. *TJOD*. 2013; 10(1): 31-6.
- Faul F, Erdfelder E, Lang A-G, Buchner A. G* Power 3: A flexible statistical power analysis program for the social, behavioral, and biomedical sciences. *Behavior research methods*. 2007; 39(2): 175-91.
- Andrade C. Sample size and its importance in research. *Indian journal of psychological medicine*. 2020; 42(1): 102-3.
- Ahsun S, Ertem G. Doğum İnançları Ölçeği (DİÖ) Türkçe Formu Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması: Ege Üniversitesi; 2018.
- Lowe NK. Self-efficacy for labor and childbirth fears in nulliparous pregnant women. *Journal of Psychosomatic Obstetrics & Gynecology*. 2000; 21(4): 219-24.
- Dönmez S, Dağ H, Çelik N, Yeniel ÖA, Kavlak O. Doğum tutum ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *J Clin Obstet Gynecol*. 2014; 24(4): 212-8.
- Toprak FÜ, Turan Z. Hemşirelik öğrencilerinin doğum inançları ile doğum tercihlerine ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*. 2023; 6(2): 427-36.
- Elkin N. Bir aile sağlığı merkezine başvurmuş olan 18–49 yaş arası kadınların doğum şekli tercihleri ve ilişkili faktörler. *Anadolu Kliniği Tıp Bilimleri Derg*. 2016.
- Özer S. Manisa'da kent ve gecekondu bölgelerinde kadınların doğum tercihleri ve etkili faktörler. *Sürekli Tıp Eğitimi Derg*. 2017; 26(1): 9-19.
- Sadeghzadeh N, Amiri-Farahani L, Haghani S, Hasanpoor-Azghady SB. Iranian midwives' attitudes and beliefs toward physiological childbirth: a cross-

- sectional study. BMC pregnancy and childbirth. 2019; 19: 1-8.
27. Yeşildağ B, Gölbaşı Z. Kadınların vajinal doğuma yönelik tutum ve davranışlarını geliştirmede sağlık inanç modelinin kullanımı. Anatolian Journal of Health Research. 2022; 3(3): 163-7.
28. Arslantaş H, Çoban A, Dereboy F, Ezgi S, Şahbaz M, Kurnaz D. Son trimester gebelerde doğum korkusunu etkileyen faktörler ve doğum korkusunun postpartum depresyon ve maternal bağlanma ile ilişkisi. Cukurova Medical Journal. 2020; 45(1): 239-50.